

Димитър х. Павли Иванов, Никола Кабакчиев, Христо Симидов; учители и занаятчии - Костадин х.Тодоров (Даскал Косю); учител и лекар - Георги П. Джамджиев, Марин Русев; учител и аптекар - Петър х.Пенчев Стоянов, Янко Ангелов Маринов; учител и банкер - Михаил Заяков, Димитър Смилов; учител и свещеник - Панарет Рашев, Димитър х.Николов. А с професия търговец и занаятчия са: Атанас Симеонов, х.Георги х.Кисимов, Лука х.Вълчев, Славчо х.Паскалев, Атанас х.Недялков; търговец и фабрикант - Никола х.Славчев, Ангел Попов, Ламби Влаков, Стефан Карагъзов; учител, търговец и адвокат - Иван х.Петранов и др.⁴

Поради липса на достатъчно биографични данни на една значителна част от търновските дейци не се знае годината на раждане и професията. Това се отнася предимно за участниците в подготовката и въстанието от 1876 г. и в Освободителната Руско-турска война 1877-1878 г.

Проучването показва, че търновските дейци са най-изявените представители, оставили трайни следи във възрожденското общество през XIX век. Те учат в училища в родния си град и в страната, а така също в колежи, училища и университети извън нея⁵. Част от тях се завръщат в родния си град и допринасят за духовното и културно израстване на своите съграждани. Таблица показва, че 149 души получават образование и специализация в чужбина:

Държава	Брой
Русия	43
Румъния	36
Франция	20
Турция	19
Сърбия	9
Австрия	9
Италия	5
Гърция	3
Швейцария	2
Англия	1
Чехия	1

Двадесет и шест от проучените дейци учат и специализират в едно и повече училища и университети в различни градове и държави. Сред тях са Никола Пиколо - учил в Букурещ, Париж, Болоня и Пиза; д-р Петър Протич - Атина и Париж; Сава Ам. Муткуров - Цариград, Одеса; д-р Стефан х.Пенчев - Букурещ и Монпелие; Атанас П. Стамболов - Николаев, Загреб; Георги Златарски - Цариград, Загреб; Коста Паница - Одеса, Петроград, Николаев; Иван Иванов Фичев - Цариград, Торонто и др.

Всички те добиват за времето си високо образование и култура. Изследването показва, че владеят по няколко езика - писмено и говоримо. По-късно много от тях завръщайки се в родния град допринасят за икономическото, духовното, културно, обществено и политическото му развитие.

В средата на XIX век Търново става център на борба срещу гръцкото духовенство за независима българска църква. Години наред търновци водят борба срещу гръцките владици Иларион Критски, Панарет, Неофит и Григорий. Един след друг те изпращат махзари до Цариградската патриаршия, в които изразяват недоволството на търновското гражданство срещу произволите на гръцките владици. На събранията на Патриаршията през 1860 г. присъства търновецът х.Николи. Тридесет и четири са дейците, които със своята дейност се изявяват в тази борба, като някои са с